

El poder de Roma

CULTURA | 24/06/2022

"L'Església catòlica és a les portes d'un gran cisma"

Diego Sola explica les llums i ombres del màxim poder religiós a 'Història dels papes'

Sílvia Marimon Molas

🕒 4 min

Els papes Pius XII, Joan Pau II i Francesc GETTY IMAGES

[Leer en castellano](#)

BARCELONA Amb gairebé dos mil anys d'història, el papat, més que un poder terrenal i diví és gairebé un fenomen històric: amb la casa imperial japonesa, és la institució vigent més antiga del món. Ara bé, ¿durarà tal com la coneixem, moltes més dècades? Diego Sola, professor d'història moderna a la Universitat de Barcelona i a

l'Institut Superior de Ciències Religioses de la Facultat de Teologia.

... i els errors comesos pel papat, sobretot, creu que vindran grans canvis, bàsicament per dos motius: la laïcització de la societat i els errors comesos pel papat, sobretot, durant el segle XX. Sola resum en poc més de 200 pàgines, a *Història dels papes* (Fragmenta Editorial), dos mil·lennis de poder papal: des de Climent I, tercer successor de Sant Pere i el primer bisbe de Roma (entre els anys 92 i 101) amb pretensions d'influència més enllà de la capital de l'Imperi, fins al papa Francesc que, des del 2013, és el màxim líder de l'Església catòlica. "És la primera història general dels papes escrita en català", afirma l'historiador.

“

"La possessió de poder polític i econòmic és una contradicció permanent que encara perdura ara. En el passat, el papat no sempre ha sabut prioritzar la seva missió pastoral" "

Diego Sola ha visitat diverses vegades l'Arxiu Apostòlic del Vaticà (fins al 2019 va rebre el nom d'Arxiu Secret del Vaticà, que denotava una certa opacitat) i al llibre repassa sobretot les contradiccions i les crisis d'un papat que ha hagut de casar poder polític, econòmic i territorial amb un missatge evangèlic que pregona la pobresa. "Al segle IV el papat ja rebia diners de l'estat romà i la gestió que feia del patrimoni va començar a entrar en contradicció amb el missatge evangèlic, però tot

plegat encara s'accentua més al segle VIII, quan es creen els estats pontificis", explica Sola. La possessió d'un estat va convertir el papa en un príncep amb poder polític, econòmic i jurisdiccional, amb ambicions semblants a la resta de monarques europeus, i això va condicionar la seva història fins al 1870. Aquell any Víctor Manuel, aleshores rei d'Itàlia, va consumir la unificació d'Itàlia i va acabar amb més d'onze segles d'existència dels estats pontificis. Mil anys de poder

i preocupacions polítiques van marcar molt el papat. "La possessió de poder polític i econòmic és una contradicció permanent que encara perdura ara –assenyala Sola–. En el passat, el papat no sempre ha sabut prioritzar la seva missió pastoral".

Aquesta pugna ha provocat greus crisis. "Ha condicionat també la mateixa unitat dels cristians", diu l'historiador. Una de les decisions més polèmiques la va prendre Lleó X: va autoritzar cobrar a canvi de la remissió dels pecats. Per vendre indulgències fins i tot es va posar en marxa un procés de licitació o franquícia per emetre butlles en cases bancàries com la de la família Fugger, també prestadors del papa. Era la fórmula més eficaç per recaptar els diners que li costava a l'Església la construcció de la nova basílica de Sant Pere, però va ser un escàndol. El monjo agustí alemany Martí Luter (1483-1546) va considerar aquesta decisió papal contrària a llei. La reforma protestant acabava de començar.

Benet IX, tres vegades papa

L'avantatge de tenir papes que són humans, segons Sola, és que tenen tarannàs diferents: "Sempre hi ha hagut moltes contradiccions però de manera cíclica, alguns han reorientat el rumb". Hi ha hagut papes que han buscat la reforma i la purificació però d'altres s'han lliurat fortament a la corrupció. Hi ha hagut episodis força escandalosos: concubinatge, compra-venda de beneficis espirituals i eclesiàstics, enriquiments obscens..." Ja hi havia problemes en els primers segles per la gestió de la caixa comuna, i la corrupció és un mal habitual a l'Edat Mitjana i a l'Edat Moderna", explica l'autor. Un cas paradigmàtic va ser el de Benet IX: va ser pontífex en tres moments diferents de primers del segle XI. Primer va ser un papa adolescent perquè així ho va voler la seva família aristòcrata i romana, però com que no tenia vocació va abdicar, es va buscar un successor i li va vendre el càrrec; després va recuperar el papat en dues ocasions més. "Segles

més tard es va institucionalitzar també la figura del cardenal-nebot, és a dir, que es va crear un càrrec per col·locar un membre de la família a la cúria", detalla l'historiador. Si el papat té una història tan llarga, però, és també per la seva gran capacitat d'adaptació: "Ha sabut trobar els perfils adequats per a cada moment i és una institució reactiva davant els canvis però que s'acaba adaptant, això sí, amb uns temps diferents dels de la resta de la societat", afegeix.

“

Hi hagut un procés de laïcització aliè a l'Església però és responsable de la ruptura del principi de confiança ”

El papat ha sobreviscut gairebé dos mil·lennis per la forta difusió del catolicisme –té centenars de milions de fidels– i perquè és transfronterer; la religió catòlica pot decaure a Europa però segueix forta a l'Amèrica Llatina o les Filipines. "Les pròximes dècades seran transcendents –afirma Sola–. Hi ha hagut un procés de laïcització aliè a l'Església però que és responsable de la ruptura del principi de confiança". Una confiança que es va anar perdent sobretot al segle passat per "una sèrie d'errors". Per exemple, la reacció negativa que va tenir Joan Pau II davant la teologia de l'alliberament, que plantejava noves maneres de relacionar-se amb el poder. "Els tenia en el seu punt de mira", assegura l'historiador. La reacció del papa polonès davant la nova moral sexual sorgida als anys 60 tampoc va ajudar a mantenir fidels. I el tercer error va ser la seva actitud davant els casos de pederàstia: "No va investigar, va amagar i va avantposar la imatge de l'Església al patiment de les víctimes. Ara per a aquests casos hi ha un protocol molt clar però, per exemple, algunes conferències episcopals han dit que els seguiran a la seva manera, sense investigadors independents", adverteix Sola.

Abans capellans casats que dones fent missa

L'Església, segons Sola, no encara temps tranquils. "L'Església és a les portes d'un gran cisma entre tradicionalistes i reformistes, sempre hi ha hagut moltes faccions però la seva immensitat feia que no hi hagués un gran terrabastall. Ara és més petita i hi ha pugnes molt fortes".

Entre els molts temes que provoquen discrepàncies hi ha l'acceptació dels divorciats (ara no poden, generalment, combregar, amb algunes excepcions), el celibat que va ja es va discutir fa poc al sínode de l'Amazònia perquè davant la falta de vocació es va suggerir que s'acceptessin homes casats, el paper de la dona o el poder absolut del papa: en doctrina, no es pot canviar res sense el seu vistiplau. Sola creu que abans veurem capellans casats que no pas dones fent missa.

El Papa rebutja
ordenar sacerdots
homes casats per
combatre
l'escassetat de
vocacions a
l'Amazònia

